

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi henkilökorttilain, passilain, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 15 ja 38 §:n sekä ulkomaalaislain 33 a ja 159 §:n muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi henkilökorttilain, passilain, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 15 ja 38 §:n sekä ulkomaalaislain 33 a ja 159 §:n muuttamisesta (HE 206/2020 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Hallintovaliokunta (HaVM 8/2021 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että sisäministeriö selvittää oikeudelliset ja muut edellytykset lainmuutokselle, jolla passirekisteriin tai henkilökorttirekisteriin talletettujen sormenjälkien käyttäminen olisi mahdollista ainakin kaikkein törkeimpien rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi tai selvittämiseksi, joko osana poliisin henkilötietolainsäädännön toimeenpanoa koskevaa selvitystä tai antaa hallintovaliokunnalle asiasta erillisen selvityksen viimeistään syysistuntokauden 2022 alkuun mennessä.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

henkilökorttilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilökorttilain (663/2016) 4, 5, 10, 12, 19, 25, 26 ja 31 §,
sellaisena kuin niistä on 31 § laissa 620/2019, ja
lisätään lakiin uusi 5 a, 5 b, 9 a ja 15 a § seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 81/2021 vp

4 §

Henkilökortin sisältö

Henkilökorttiin merkitään kortinhaltijan sukunimi, etunimet, sukupuoli, syntymäaika ja henkilötunnus, henkilökortin myöntämispäivä ja viimeinen voimassaolopäivä, henkilökortin myöntänyt viranomais, kortin numero ja Suomen kansalaisten osalta tieto kansalaisuudesta. Henkilökortissa on lisäksi kortinhaltijan valokuva ja nimikirjoitus.

Jos henkilökorttiin sisältyy kansalaisvarmenne, korttiin merkitään tieto varmenteen myöntäjästä.

Alaikäisen henkilökorttiin, ulkomaalaisen henkilökorttiin, väliaikaiseen henkilökorttiin ja 17 §:n 3 momentissa tarkoitettuun henkilökorttiin merkitään lisäksi tieto siitä, että korttia ei voida käyttää matkustusasiakirjana.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettun nimikirjoituksen merkitsemisestä henkilökorttiin.

5 §

Henkilökortin tekninen osa ja sen sisältö

Henkilökortissa on tekninen osa, johon talletetaan kansalaisvarmenteen tiedot, sähköisen asioinnin edellyttämät kortinhaltijan tunnistautumistiedot ja kansalaisvarmenteisiin liittyvät muut välttämättömät tekniset tiedot.

Henkilökortin tekniseen osaan voidaan tallettaa myös 4 §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot.

Edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitettun henkilökortin tekniseen osaan talletetaan 1 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi kortin haltijan kasvokuva ja sormenjäljet tarvittavine lisätietoineen ja muut tiedot. Tietojen tallettamisesta säädetään unionin kansalaisten henkilökorttien sekä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen käyttäville unionin kansalaisille ja heidän perheenjäsenilleen myönnettävien oleskeluasiakirjojen turvallisuuden lisäämisestä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1157, jäljempänä *EU:n ID-asetus*.

Alaikäisen henkilökortissa ja väliaikaisessa henkilökortissa ei ole tässä pykälässä tarkoitettua teknistä osaa.

5 a §

Sormenjälkien ja kasvokuvien lukeminen

Henkilökortin tekniseen osaan talletetut sormenjäljet ja kasvokuvan saa lukea vain EU:n ID-asetuksessa säädetyllä tavalla. Sormenjälkiä saavat lukea 18 §:ssä tarkoitettu henkilökorttivirus, poliisi ja Rajavartiolaitos. Lisäksi sormenjälkiä saa lukea Tulli silloin, kun se toimii esitutkintaviranomaisena tai hoitaa rajatarkastusviranomaisen tehtäviä.

Sormenjälkiä ja kasvokuvaa luettaessa henkilökortinhaltijalta saa ottaa sormenjäljet tai kasvokuvan ja verrata niitä henkilökortin tekniseen osaan talletettuihin sormenjälkiin tai kasvokuvaan henkilökortin aitouden toteamiseksi ja henkilökortinhaltijan henkilöllisyyden varmistamiseksi. Vertaamista varten otettuja tietoja saa käyttää vain vertaamisen ajan, ja ne on hävitettävä välittömästi sen jälkeen.

Eduskunnan vastaus EV 81/2021 vp

Sisäministeriö päättää sormenjälkien lukuoikeuksien myöntämisestä ulkomaan viranomaiselle ja niiden peruuttamisesta.

5 b §

Henkilökortin teknisen osan tietojen tietoturva

Poliisihallitus huolehtii siitä, että henkilökortin tekniseen osaan talletetut tiedot suojataan EU:n ID-asetuksen ja sen soveltamiseksi annettujen säännösten mukaisesti tunkeutumista sekä luvaton lukemista, muuttamista, käyttöä ja muuta luvaton käsittelyä vastaan.

Ulkoministeriö huolehtii siitä, että 9 §:ssä tarkoitetun Suomen edustuston myöntämän henkilökortin tekniseen osaan talletetut tiedot suojataan EU:n ID-asetuksen ja sen soveltamiseksi annettujen säännösten mukaisesti tunkeutumista sekä luvaton lukemista, muuttamista, käyttöä ja muuta luvaton käsittelyä vastaan.

Tekniseen osaan talletettujen tietojen aitouden ja eheyden varmistamiseen liittyvät sekä sormenjälkien lukemisessa tarvittavat varmenteet luo Digi- ja väestötietovirasto. Digi- ja väestötietovirasto huolehtii kansalaisvarmenteen tietoturvasta.

9 a §

Sormenjälkien ottaminen

Henkilökortinhakijalta otetaan henkilökorttia haettaessa sormenjäljet. Sormenjäljet ottaa henkilökortin myöntävä viranomainen.

Hakijalta ei kuitenkaan oteta sormenjälkiä, jos:

- 1) hakija on alle 12-vuotias;
- 2) niitä ei saada iän, vamman, sairauden, fyysisen esteen tai muun vastaavan syyn vuoksi.

Hakijan on pyydettäessä esitettävä luotettava selvitys syystä, joka estää sormenjälkien ottamisen, sekä arvio syyn kestosta.

Sormenjäljet talletetaan henkilökortin tekniseen osaan sekä henkilökorttirekisteriin. Henkilökorttirekisteriin talletetut sormenjäljet on pidettävä erillään rikoksesta epäiltyjen henkilötuntemerkeistä.

Tarkempia säännöksiä sormenjälkien ottamisesta voidaan antaa sisäministeriön asetuksella.

10 §

Henkilökohtainen läsnäolo henkilökorttia sähköisesti haettaessa

Hakijan ei tarvitse saapua henkilökohtaisesti viranomaisen luokse henkilökorttia sähköisesti haettaessa, jos:

1) hakijalle on henkilökorttihakemusta edeltävän kuuden vuoden aikana myönnetty sellainen 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu henkilökortti tai passi, jota haettaessa hakija on henkilökohtaisesti asioinut viranomaisen luona ja häneltä on otettu sormenjäljet;

2) hakija on 1 kohdassa tarkoitettua asiakirjaa myönnettäessä ollut yli 12-vuotias; ja

3) hakijalta on henkilökorttihakemusta edeltävän kuuden vuoden aikana otettu nimikirjoitusnäyte henkilökorttia tai passia varten eikä hakijan suku- tai etunimi ole tämän jälkeen muuttunut.

Eduskunnan vastaus EV 81/2021 vp

Hakijan ei tarvitse saapua henkilökohtaisesti viranomaisen luokse ulkomaalaisen henkilökorttia sähköisesti haettaessa, jos:

- 1) hakijalle on henkilökorttihakemusta edeltävän kuuden vuoden aikana myönnetty ulkomaalaisen henkilökortti, jota haettaessa hakija on henkilökohtaisesti asioinut viranomaisen luona;
- 2) hakija on 1 kohdassa tarkoitettua asiakirjaa myönnettäessä ollut yli 12-vuotias; ja
- 3) hakijalta on henkilökorttihakemusta edeltävän kuuden vuoden aikana otettu nimikirjoitusnäyte ulkomaalaisen henkilökorttia varten eikä hakijan suku- tai etunimi ole tämän jälkeen muuttunut.

Hakijan tulee kuitenkin saapua henkilökohtaisesti viranomaisen luokse, jos se on hakijan tunnistamiseksi, uuden nimikirjoitusnäytteen antamiseksi tai muusta erityisestä syystä tarpeen.

Mitä 1—3 momentissa säädetään, ei sovelleta haettaessa henkilökorttia Suomen edustustolta eikä haettaessa alaikäisen henkilökorttia tai väliaikaista henkilökorttia.

12 §

Henkilökorttihakemuksen liitteet

Hakemukseen on liitettävä hakijan kasvokuva, josta hakija on hyvin tunnistettavissa.

Alaikäisen hakijan henkilökorttihakemukseen on liitettävä hänen huoltajiensa suostumus. Jos alaikäinen on otettu Suomessa sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen huostaan, hakemukseen on liitettävä lastensuojelulain (417/2007) 45 §:n 1 momentissa tarkoitetun viranhaltijan suostumus. Jos alaikäiselle ulkomaalaiselle hakijalle on määrätty kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011) 39 §:ssä tarkoitettu edustaja, hakemukseen on liitettävä tämän suostumus. Haettaessa alaikäisen henkilökorttia hakemukseen ei tarvitse liittää tässä momentissa tarkoitettua suostumusta.

Asevelvollisen on henkilökorttia hakiessaan esitettävä selvitys siitä, ettei henkilökortin myöntämiseksi ole 17 §:n 1 momentin 3 kohdassa tai 19 §:n 4 momentissa tarkoitettua estettä. Todistus, jolla asevelvollinen voi osoittaa esteettömyyden henkilökortin saamiselle, voi olla sotilaspassi, rauhan ajan palveluksesta vapautetulle annettu kutsuntatodistus tai muu vastaava päätös, kokonaan asepalveluksesta vapautetulle annettu kutsuntatodistus, sotilasviranomaisen antama esteettömyystodistus tai siviilipalvelustodistus.

Väliaikaista henkilökorttia haettaessa hakijan on esitettävä luotettava selvitys syystä, joka edellyttää väliaikaisen henkilökortin myöntämistä, sekä selvitys siitä, kuinka pitkäksi ajaksi hän tarvitsee henkilökortin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hakemukseen vaadittavista liitteistä. Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kasvokuvaa koskevista teknisistä ja muista vaatimuksista.

15 a §

Tilapäinen henkilökortti

Henkilökortti voidaan myöntää tilapäisenä, jos hakijalta ei 9 a §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitusta syystä oteta sormenjälkiä ja syy on tilapäinen.

Eduskunnan vastaus EV 81/2021 vp

19 §

Henkilökortin voimassaoloaika

Henkilökortti myönnetään viideksi vuodeksi, jollei 2—6 momentissa toisin säädetä.

Ulkomaalaisen henkilökortti myönnetään viideksi vuodeksi, kuitenkin enintään hakijan oleskeluluvan tai oleskelukortin voimassaoloajaksi.

Henkilökortti voidaan myöntää viittä vuotta lyhyemmäksi ajaksi 17 §:n 1 momentissa tarkoitettulle henkilölle.

Asevelvolliselle voidaan myöntää henkilökortti enintään sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 28 vuotta, jollei hän osoita, ettei maanpuolustusvelvollisuus ole esteenä henkilökortin myöntämiselle tätä pidemmäksi ajaksi, taikka jollei erityisen painavista syistä muuta johdu.

Väliaikainen henkilökortti myönnetään siksi ajaksi, jota sen myöntämistä edellyttävä erityinen syy vaatii, kuitenkin enintään neljäksi kuukaudeksi.

Jos hakijalta ei 9 a §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettua syystä oteta sormenjälkiä ja syy on tilapäinen, henkilökortti myönnetään enintään 12 kuukaudeksi.

25 §

Henkilökortin peruuttamisen edellytykset

Henkilökortti peruutetaan, jos:

- 1) kortinhaltija menettää Suomen kansalaisuuden tai vapautetaan siitä;
- 2) kortinhaltija sitä pyytää;
- 3) se katoaa ennen hakijalle luovuttamista tai kortinhaltija ilmoittaa sen kadonneeksi tai anastetuksi;
- 4) alaikäiselle hakijalle myönnetyn henkilökortin edellytyksenä on ollut huoltajien suostumus ja huoltaja peruuttaa suostumuksensa; tai
- 5) alaikäinen on otettu huostaan ja sosiaalihuollosta vastaava toimielin peruuttaa suostumuksensa tai vaatii henkilökortin peruuttamista.

Henkilökortti voidaan peruuttaa, jos:

- 1) siinä on ilmeinen virheellisyys;
- 2) se on turmeltunut tai sen merkintöjä tai teknisen osan tietoja on muutettu;
- 3) sitä käyttää joku muu kuin kortinhaltija tai se on muun kuin kortinhaltijan hallussa; taikka
- 4) jos sen myöntämisen jälkeen on tullut esiin seikkoja, jotka todennäköisesti johtaisivat 17 §:n nojalla matkustusasiakirjaksi hyväksyttävän henkilökortin epäämiseen.

Harkittaessa henkilökortin peruuttamista 2 momentin 4 kohdan nojalla on otettava huomioon 17 §:n 4 momentissa mainitut seikat.

Jos henkilökortti on peruutettu 1 momentin 3 kohdan nojalla ennen hakijalle luovuttamista tai 2 momentin 1 tai 2 kohdan nojalla syystä, joka ei ole aiheutunut kortinhaltijan omasta huolimattomasta menettelystä, kortinhaltijalla on oikeus saada maksutta uusi henkilökortti peruutetun henkilökortin jäljellä olevaksi voimassaoloajaksi. Jos henkilökortti on peruutettu kortin turmeltumisen vuoksi, kortinhaltijalla on kuitenkin oikeus saada uusi henkilökortti maksutta vain, jos turmeltuminen on aiheutunut viranomaisesta johtuvasta syystä.

Eduskunnan vastaus EV 81/2021 vp

26 §

Ulkomaalaisen henkilökortin peruuttamisen ja voimassaolon päättymisen edellytykset

Ulkomaalaisen henkilökortti peruutetaan, jos:

- 1) kortinhaltijan oleskelulupa, oleskeluoikeuden rekisteröinti tai oleskelukortti peruutetaan tai kortinhaltija karkotetaan maasta;
- 2) kortinhaltijalla ei ole enää kotikuntaa Suomessa;
- 3) kortinhaltija sitä pyytää;
- 4) se katoaa ennen hakijalle luovuttamista tai kortinhaltija ilmoittaa sen kadonneeksi tai anastetuksi;
- 5) alaikäiselle hakijalle myönnetyn henkilökortin edellytyksenä on ollut huoltajien suostumus ja huoltaja peruuttaa suostumuksensa; tai
- 6) alaikäinen on otettu huostaan ja sosiaalihuollosta vastaava toimielin peruuttaa suostumuksensa tai vaatii henkilökortin peruuttamista.

Ulkomaalaisen henkilökortti voidaan peruuttaa, jos:

- 1) siinä on ilmeinen virheellisyys;
- 2) se on turmeltunut tai sen merkintöjä tai teknisen osan tietoja on muutettu;
- 3) sitä käyttää joku muu kuin kortinhaltija tai se on muun kuin kortinhaltijan hallussa; tai
- 4) sen myöntämisen jälkeen on tullut esiin seikkoja, jotka kortin myöntämistä harkittaessa olisivat todennäköisesti johtaneet sen epäämiseen.

Jos henkilökortti on peruutettu 1 momentin 4 kohdan nojalla ennen hakijalle luovuttamista tai 2 momentin 1 tai 2 kohdan nojalla syystä, joka ei ole aiheutunut kortinhaltijan omasta huolimattomasta menettelystä, kortinhaltijalla on oikeus saada maksutta uusi henkilökortti peruutetun henkilökortin jäljellä olevaksi voimassaoloajaksi. Jos henkilökortti on peruutettu kortin turmeltumisen vuoksi, kortinhaltijalla on kuitenkin oikeus saada uusi henkilökortti maksutta vain, jos turmeltuminen on aiheutunut viranomaisesta johtuvasta syystä.

Ulkomaalaisen henkilökortin voimassaolo päättyy, jos kortinhaltija saa Suomen kansalaisuuden. Kortinhaltijalle ei tällöin anneta erillistä hallintopäätöstä eikä valitusosoitusta.

31 §

Henkilökorttirekisteri

Tässä laissa poliisille ja Suomen edustustolle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi poliisi pitää henkilökorttirekisteriä, johon talletetaan:

- 1) henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019) 4 §:ssä tarkoitetut tarpeelliset henkilön perustiedot;
- 2) tiedot henkilökorttia koskevasta hakemuksesta, päätöksestä, luvasta, poliisin ja Suomen edustuston toimenpiteestä, esteestä, huomautuksesta ja ilmoituksesta;
- 3) henkilön valokuva ja nimikirjoitusnäyte, jotka hän on luovuttanut poliisille, ulkoministeriölle tai ulkoasiainhallinnon viranomaiselle henkilökorttia hakiessaan; sekä
- 4) henkilökortin hakijan henkilökortin hakutilanteessa otetut sormenjäljet.

Rekisterin tietojen käytöstä säädetään henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 11—15 §:ssä. Tietojen luovuttamisesta ja poistamisesta säädetään mainitun lain 4 luvussa ja 38 §:ssä.

Eduskunnan vastaus EV 81/2021 vp

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .
Ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyt henkilökortit lakkaavat olemasta voimassa niiden voimassaolon päättyessä.

Laki

passilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan passilain (671/2006) 2 §:n 1 momentti sekä 5, 6 b, 7, 11, 13, 14 ja 21 §, sellaisina kuin niistä ovat 5 § laissa 456/2009, 6 b § laissa 966/2014, 11 § osaksi laissa 456/2009, 14 § laeissa 456/2009 ja 303/2013 sekä 21 § laeissa 456/2009, 303/2013 ja 1164/2019, seuraavasti:

2 §

Matkustamisoikeuden osoittaminen

Suomen kansalainen osoittaa oikeutensa matkustaa maasta ja saapua maahan passilla, jollei tästä laista, Euroopan unionin lainsäädännöstä taikka Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu. Ilman passia Suomen kansalainen saa matkustaa Islantiin, Norjaan, Ruotsiin ja Tanskaan. Valtioneuvoston asetuksella säädetään ne muut maat, joihin Suomen kansalainen saa matkustaa käyttäen matkustusasiakirjana passin sijasta henkilökorttilain (663/2016) 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua henkilökorttia.

5 §

Passin sisältö

Passiin merkitään hakijan sukunimi, etunimet, sukupuoli, syntymäaika ja henkilötunnus, kansalaisuus, syntymäkotikunta, passin myöntämispäivä ja viimeinen voimassaolopäivä, passin myöntänyt viranomais ja passin numero. Passissa on lisäksi passinhaltijan kasvokuva ja nimikirjoitus. Kelpoisuusalueeltaan rajoitettuun passiin merkitään ne maat, joihin se oikeuttaa matkustamaan, tai ne maat, joihin passi ei oikeuta matkustamaan. Syntymäkotikunnan sijaan merkitään "ulkomaat", jos hakijan syntymäkotikuntaa ei voida luotettavasti selvittää tai jos syntymäkotikunnan merkitseminen passiin todennäköisesti vaarantaisi passinhaltijan turvallisuutta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun nimikirjoituksen merkitsemisestä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Eduskunnan vastaus EV 81/2021 vp

6 b §

Uuden passin hakeminen

Jos hakija hakee uutta passia sähköisesti kuuden vuoden kuluessa aiemman passin tai henkilökortin myöntämisestä ja aiempaa passia tai henkilökorttilain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua henkilökorttia varten on otettu sormenjäljet ja annettu nimikirjoitusnäyte, passia haettaessa ei edellytetä hakijan henkilökohtaista läsnäoloa. Hakijalta ei tällöin oteta sormenjälkiä uutta passia varten.

Hakijan tulee kuitenkin saapua henkilökohtaisesti viranomaisen luokse uutta passia sähköisesti haettaessa, jos se on hakijan tunnistamiseksi, uusien sormenjälkien ottamiseksi, uuden nimikirjoitusnäytteen antamiseksi tai muusta erityisestä syystä tarpeen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua menettelyä ei sovelleta haettaessa uutta passia Suomen suur-lähetystöltä tai lähetetyn virkamiehen johtamalta konsulaatilta taikka sellaiselta muulta Suomen edustustolta, jossa palvelevan nimetyn Suomen kansalaisen ulkoministeriö on oikeuttanut myöntämään passeja, eikä haettaessa uutta diplomaattipassia, virkapassia, merimiespassia tai ulkomaalaislain (301/2004) 8 luvussa tarkoitettua ulkomaalaiselle myönnettävää matkustusasiakirjaa.

7 §

Alaikäisen passihakemus

Alaikäisen passihakemukseen tulee liittää hänen huoltajiensa suostumus. Huoltaja voi antaa suostumuksensa passin kelpoisuusalueen tai voimassaoloajan osalta rajoitettuna.

Jos alaikäinen on otettu Suomessa sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen huostaan, antaa 1 momentissa tarkoitettua suostumuksen lastensuojelulain (417/2007) 45 §:n 1 momentissa tarkoitettu viranhaltija.

11 §

Passin myöntäminen alaikäiselle

Alaikäiselle myönnetään passi, jos hänen huoltajansa siihen suostuvat.

Jos joltakin huoltajalta ei matkan, sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi voida saada 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua suostumusta ja jos ratkaisun viivästyttämisestä aiheutuisi kohtuutonta haittaa, ei hänen suostumuksensa asiassa ole tarpeen. Jos huoltaja on evännyt suostumuksensa, passi voidaan kuitenkin myöntää alaikäiselle, jos sen myöntämättä jättäminen olisi selvästi vastoin lapsen etua ja jos voidaan pitää ilmeisenä, ettei lasta vastoin huoltajansa suostumusta muutoin kuin tilapäisesti viedä toiseen valtioon.

Lastensuojelulain 45 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin on velvollinen antamaan passin myöntävän viranomaisen pyynnöstä lausunnon siitä, onko passin epääminen selvästi vastoin lapsen etua. Viranomainen antaa lausuntonsa niissä tapauksissa, joissa viranomaisella on ennestään hallussaan alaikäistä tai hänen huoltajiaan koskevia tietoja. Lausunto voi sisältää myös sellaista tietoa, joka sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) nojalla on pidettävä salassa, jos tämä on lapsen edun kannalta välttämätöntä.

Eduskunnan vastaus EV 81/2021 vp

Päätöstä, jolla alaikäiselle on 2 momentin nojalla myönnetty passi, on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

13 §

Passin kelpoisuusalue

Passi oikeuttaa matkustamaan Suomesta.

Passin kelpoisuusaluetta rajoitetaan sen mukaan kuin hakija pyytää taikka huoltaja 7 §:n 1 momentin nojalla tai sosiaalihuollosta vastaava toimielin huostaanottamansa lapsen osalta on rajoittanut suostumustaan. Kelpoisuusalueeltaan rajoitettu passi voidaan myöntää myös 15 §:n 1 momentissa tarkoitettulle henkilölle ja silloin, kun alaikäiselle 11 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa myönnetään passi.

14 §

Passin voimassaoloaika

Passi on voimassa viisi vuotta sen myöntämispäivästä, jollei 2—7 momentista muuta johdu.

Passi myönnetään viittä vuotta lyhyemmäksi ajaksi sen mukaan kuin hakija pyytää taikka huoltaja 7 §:n 1 momentin nojalla tai sosiaalihuollosta vastaava toimielin huostaanottamansa lapsen osalta on rajoittanut suostumustaan. Viittä vuotta lyhyemmäksi ajaksi passi voidaan myöntää myös 15 §:n 1 momentissa tarkoitettulle henkilölle ja silloin, kun passi myönnetään 11 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa. Jos hakijalta ei 6 a §:n 2 momentissa tarkoitettua syystä oteta sormenjälkiä ja syy on tilapäinen, passi myönnetään enintään 12 kuukaudeksi.

Hakijalle, jolla on myös jonkin vieraan valtion kansalaisuus ja joka kansalaisuuslain (359/2003) 34 §:n nojalla mahdollisesti tulee menettämään Suomen kansalaisuutensa, passi myönnetään enintään siihen saakka kunnes hän täyttää 22 vuotta.

Kun passi 18 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa myönnetään peruuttamatta voimassa olevaa passia, uusi passi myönnetään myöntämisen perusteena olevan syyn edellyttämäksi ajaksi, kuitenkin enintään viideksi vuodeksi.

Asevelvolliselle voidaan myöntää passi enintään sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 28 vuotta, jollei hän osoita, ettei maanpuolustusvelvollisuus ole esteenä passin myöntämiselle tätä pidemmäksi ajaksi, taikka jollei erityisen painavista syistä muuta johdu.

Väliaikainen passi myönnetään enintään 12 kuukaudeksi. Hätäpassi myönnetään sen mukaan kuin passin myöntämistä edellyttävä syy vaatii, kuitenkin enintään 12 kuukaudeksi.

Diplomaattipassi ja virkapassi voidaan erityisestä syystä myöntää viittä vuotta lyhyemmäksi ajaksi.

21 §

Passin peruuttamisen edellytykset

Passi peruutetaan, jos:

- 1) sen haltija menettää Suomen kansalaisuuden tai vapautetaan siitä;
- 2) passinhaltija pyytää passinsa peruuttamista;

Eduskunnan vastaus EV 81/2021 vp

3) passi katoaa ennen hakijalle luovuttamista tai passinhaltija ilmoittaa passinsa kadonneeksi tai anastetuksi;

4) huoltaja on peruuttanut 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun suostumuksensa tai sosiaalihuollosta vastaava toimielin 7 §:n 2 momentissa tarkoitetun suostumuksensa eikä tämän pykälän 2 momentista muuta johdu;

5) sosiaalihuollosta vastaava toimielin vaatii huostaan otetun alaikäisen passin peruuttamista; taikka

6) passi on löytötavaralain (778/1988) mukaan hävitettävä.

Vaikka huoltaja on peruuttanut 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun suostumuksensa, passi voidaan jättää peruuttamatta, jos peruuttaminen olisi selvästi vastoin lapsen etua ja voidaan pitää ilmeisenä, ettei lasta vastoin huoltajan suostumusta viedä toiseen valtioon muuten kuin tilapäisesti. Lastensuojelulain 45 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin on velvollinen antamaan lausunnon siitä, onko passin peruuttaminen selvästi vastoin lapsen etua. Lausuntoon sovelletaan muutoinkin, mitä 11 §:n 3 momentissa säädetään passin epäämisestä annettavasta lausunnosta.

Passi voidaan peruuttaa, jos:

1) passissa on ilmeinen virheellisyys;

2) passi on turmeltunut, sen merkintöjä on muutettu tai siinä on muita kuin viranomaisen merkintöjä;

3) passin myöntämisen jälkeen on tullut esiin seikkoja, jotka passin myöntämistä harkittaessa todennäköisesti johtaisivat 15 §:n nojalla passin epäämiseen;

4) passia käyttää muu kuin se, jolle passi on myönnetty; taikka

5) Digi- ja väestötietovirasto on erityisestä syystä peruuttanut 5 c §:n 2 momentissa tarkoitetun varmenteen.

Diplomaattipassi ja virkapassi voidaan peruuttaa myös silloin, kun passinhaltija on siirtynyt toisiin tehtäviin tai passin myöntämisen edellytyksiä ei muutoin enää ole.

Harkittaessa passin peruuttamista 3 momentin 3 kohdan nojalla on otettava huomioon 16 §:ssä mainitut seikat.

Päätöstä, jolla alaikäiseltä 2 momentin perusteella on päätetty jättää passi peruuttamatta, on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Jos passi on peruutettu 1 momentin 3 kohdan nojalla ennen hakijalle luovuttamista tai 3 momentin 1, 2 tai 4 kohdan nojalla syystä, joka ei ole aiheutunut passinhaltijan omasta menettelystä, passinhaltijalla on oikeus saada maksutta uusi passi peruutetun passin jäljellä olevaksi voimassaoloajaksi. Jos passi on peruutettu passin turmeltumisen vuoksi, passinhaltijalla on kuitenkin oikeus saada uusi passi maksutta vain, jos turmeltuminen on aiheutunut viranomaisesta johtuvasta syystä. Jos passi on peruutettu 3 momentin 5 kohdan nojalla, passinhaltijalla on oikeus saada maksutta uusi passi peruutetun passin jäljellä olevaksi voimassaoloajaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 15 ja 38 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019) 15 ja 38 § seuraavasti:

15 §

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely

Poliisi saa käsitellä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja vain, jos käsittely on käsittelytarkoituksen kannalta välttämätöntä.

Henkilökorttilaissa ja passilaissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi käsiteltäviä biometrisiä tietoja saa käyttää muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen vain, jos se on välttämätöntä luonnononnettomuuden, suuronnettomuuden, muun katastrofin tai rikoksen kohteeksi joutuneen tai muuten tunnistamattomaksi jääneen uhrin tunnistamiseksi. Oikeus tiedon käyttöön on vain sillä, jonka työtehtävien hoitaminen välttämättä edellyttää tiedon käyttöä. Vertaamista varten otettuja tietoja voidaan käyttää vain vertaamisen ajan, ja ne on hävitettävä välittömästi sen jälkeen.

Henkilökorttilaissa ja passilaissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi käsiteltäviä biometrisiä tietoja saadaan lisäksi käyttää, jos se on välttämätöntä henkilökortin tai passin hakijan tunnistamiseksi hänen myöhemmin hakiessaan henkilöllisyyttä osoittavaa asiakirjaa, ja asianomaisen henkilön suostumuksella myös tällaisen asiakirjan valmistamiseen.

Ulkomaalaislain (301/2004) 131 §:ssä säädettyjen tehtävien suorittamiseksi käsiteltäviä biometrisiä tietoja saa käyttää muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen vain edellä 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa sekä silloin, jos tietojen käyttäminen on välttämätöntä rikoslain 11—14 luvussa, 17 luvun 2—4, 7, 7 c tai 8 a §:ssä, 34 luvun 3 tai 5 §:ssä, 34 a luvussa taikka 46 luvun 1 tai 2 §:ssä tarkoitetun rikoksen ennalta estämiseksi, paljastamiseksi tai selvittämiseksi. Oikeus tiedon käyttöön on vain sillä, jonka työtehtävien hoitaminen välttämättä edellyttää tiedon käyttöä. Vertaamista varten otettuja tietoja voidaan käyttää vain vertaamisen ajan, ja ne on hävitettävä välittömästi sen jälkeen.

DNA-näytteiden laadun varmistamiseksi käsiteltäviä tietoja saa käyttää vain niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen. Lisäksi tietoja saa käsitellä laillisuusvalvonta-, suunnittelu- ja kehittämistoiminnassa sekä koulutustoiminnassa, jos tiedot ovat koulutuksen toteuttamiseksi välttämättömiä.

Ampuma-aselain (1/1998) 114 §:ssä tarkoitetun ampuma-aseilmoituksen tietoja ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen kuin aselupatiedon käsittelyyn.

Muissa poliisin lakisäätöisissä tehtävissä käsiteltävien henkilötietojen poistaminen

Lupahallinto- ja valvontatehtävien suorittamiseksi käsiteltävät henkilötiedot poistetaan viimeistään kahdenkymmenen vuoden kuluttua päätöksestä tai sen raukeamisesta, päätöksessä mainitun voimassaoloajan päättymisestä tai henkilötiedon merkitsemisestä.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään:

1) ampuma-aselain mukaisen ampuma-aseilmoituksen tiedot poistetaan viimeistään kolmen vuoden kuluttua tiedon merkitsemisestä;

2) ampuma-aselain 42 c §:n perusteella käsiteltävät henkilötiedot poistetaan kolmenkymmenen vuoden kuluttua esineen hävittämisestä; tietoja saadaan kuitenkin käsitellä tämän lain 11 §:ssä säädettyssä tarkoituksessa ainoastaan kymmenen vuoden ajan esineen hävittämisen jälkeen;

3) löytötavaratoimintaan liittyvät henkilötiedot poistetaan viimeistään vuoden kuluttua tiedon merkitsemisestä;

4) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 7 luvun 9 §:ssä tarkoitettuihin rikkomusepäilyjä koskeviin ilmoituksiin sisältyvät henkilötiedot poistetaan mainitun pykälän 2 momentin mukaisesti sekä muut mainitun luvun mukaiseen valvontaan liittyvät henkilötiedot viimeistään viiden vuoden kuluttua merkinnän tekemisestä;

5) hallinnollisia seuraamuksia koskevat tiedot poistetaan viimeistään viiden vuoden kuluttua merkinnän tekemisestä;

6) arpajaislain ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain mukaista valvontaa varten käsiteltävät mainituissa laeissa tarkoitettujen valvottavan rahapeliyhteisön, elinkeinonharjoittajan tai yhteisön asiakkaita koskevat henkilötiedot poistetaan heti, kun niiden säilyttäminen ei ole enää valvontatehtävän suorittamiseksi tarpeen;

7) henkilökorttilain 17 §:n 3 momentissa tarkoitettujen henkilökortin hakijan hakutilanteesta otettujen sormenjälkitiedot poistetaan viimeistään 30 vuorokauden kuluttua henkilökortin myöntämisestä.

Edellä 1 momentissa ja 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen henkilötiedot poistetaan kuitenkin viimeistään vuoden kuluttua rekisteröidyn kuolemasta, jollei ole erityistä syytä tietojen edelleen säilyttämiseen. Henkilötietojen edelleen säilyttämisen tarpeellisuutta on arvioitava vähintään viiden vuoden välein.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

ulkomaalaislain 33 a ja 159 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaalaislain (301/2004) 33 a §:n 1 momentti ja 159 §,
sellaisina kuin ne ovat, 33 a §:n 1 momentti laissa 631/2011 ja 159 § laeissa 360/2007 ja 501/
2016, seuraavasti:

33 a §

Oleskelulupakortti

Oleskeluluvan osoitukseksi annetaan oleskelulupakortti. Oleskelulupakortin muodosta ja ominaisuuksista, turvatekijöistä, tekniseen osaan tallennettavista biometrisistä tunnistuksista sekä niiden ottamisesta, rajoituksista ja käyttötarkoituksesta sekä haltijan oikeudesta tarkistaa tekniseen osaan hänestä tallennetut tiedot säädetään kolmansien maiden kansalaisten oleskeluluvan yhte-näisestä kaavasta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1030/2002 (*EU:n oleskelulupa-asetus*).

159 §

Unionin kansalaisen oleskeluoikeuden rekisteröinti

Jos unionin kansalainen oleskelee Suomessa yli kolme kuukautta, hänen on rekisteröitävä oleskelunsa. Rekisteröintihakemus jätetään Maahanmuuttovirastolle kolmen kuukauden kuluessa maahantulopäivästä.

Unionin kansalaisen annettua selvityksen siitä, että hän täyttää rekisteröinnin edellytykset, hänelle on välittömästi annettava rekisteröintitodistus.

Rekisteröintitodistuksen asiasisällöstä säädetään unionin kansalaisten henkilökorttien sekä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen käyttäville unionin kansalaisille ja heidän perheenjäsenil-leen myönnettävien oleskeluasiakirjojen turvallisuuden lisäämisestä annetussa Euroopan parla-mentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1157.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Eduskunnan vastaus EV 81/2021 vp

Helsingissä 4.6.2021

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri